

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У КОНТЕКСТІ ДОТРИМАННЯ ВИМОГ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Розвиток генеративного штучного інтелекту (ШІ) триває як в глобальному, так і в національному вимірі. Безумовно, система вищої освіти України не залишається осторонь від цих процесів. Особливу увагу слід звернути на питання впливу штучного інтелекту на якість юридичної освіти, її конкурентоспроможність на сучасному європейському ринку праці та інтеграцію в міжнародну правову систему. Окремого дослідження вимагатиме питання впливу сучасних технологій на формування нерозривного зв'язку між юридичною освітою та юридичною практикою, їх європейську та міжнародну орієнтацію [1, с. 205].

Новітній кіберпростір достатньо врегульований в Україні і відповідає міжнародним стандартам, зокрема, Конвенції Ради Європи «Про кіберзлочинність». Так, Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» містить необхідні дефініції.

У сучасних кримінологічних дослідженнях значна увага приділяється визначенню кіберпростору та пов'язаних з ним термінів, таких як інформаційний простір, кібербезпека та інформаційна безпека, а також визначаються цілі, об'єкти та суб'єкти взаємодії в кіберпросторі [2].

Аналізуючи використання штучного інтелекту у вищій системі слід зазначити, про значну поширеність останнього у навчальному процесі. Викладачі, студенти та аспіранти вже використовують технології штучного інтелекту для підвищення ефективності навчального процесу. Це може стосуватися як генеративного ШІ (створення текстів, звітів, зображень, узагальнень, тестових питань, анотацій, презентацій тощо), так і предиктивного ШІ (аналіз успішності студентів і пропонування найкращих рішень для її покращення). У наукових публікаціях актуалізуються наступні питання: як штучний інтелект має стати помічником вчителя/викладача; високий рівень обізнаності учнів і студентів про ШІ; захист цифрових прав в інтернеті; як ШІ набув справжньої

потужної суперсили; чи замінить ШІ людину; чи зможе замінити ШІ викладача; україномовний ChatGPT [3].

Визначаючи академічну доброчесність як сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту», Законом України «Про вищу освіту» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень, законодавець підкреслює важливість запобігання академічному плагіату. Так, стаття 68 Закону України «Про вищу освіту» зазначає, що заклади вищої освіти та наукові установи здійснюють заходи із запобігання академічному плагіату – оприлюдненню (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворенню опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Освітній процес відповідно до статті 47 Закону України «Про вищу освіту» – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у закладі вищої освіти (науковій установі) через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості [4]. Надзвичайно важливим в умовах, коли можна за лічені секунди-хвилини зробити конспект лекції, план конференції, підготувати список тестових запитань, сформулювати статтю, тези доповідей, створити ілюстрації та завантажити презентацію і багато іншого, дотримуватись вимог академічної доброчесності. Адже з використанням технологій штучного інтелекту вже не доведеться самостійно знаходити джерела, конспектувати, копіювати, сканувати їх, відбирати і аналізувати найважливіші з них, а потім оформлювати їх у логічному порядку – все це може зробити продуктивний і потужний штучний інтелект. Тому важливо просувати ідею доброчесного і відповідального навчання, етичного використання можливостей ШІ, не забуваючи при цьому розвивати власні аналітичні здібності, мовні компетентності, здатність обґрунтовувати і пояснювати свої рішення, що, зокрема, дозволяє сформувати майбутніх юристів. ШІ має бути допоміжним джерелом, а не підміняти собою інтелектуальну, творчу роботу певного здобувача вищої освіти.

Кодекси академічної доброчесності орієнтують здобувачів освіти захищати права інтелектуальної власності Університету і членів спільноти; використовувати ресурси Університету, робочий час працівників, обладнання, послуги та фінансування виключно для виконання місії й завдань Університету; сприяти розвитку критичного мислення, свободи вираження поглядів, можливостей для участі в дискусіях і дебатах; заохочувати самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного і підсумкового контролю результатів навчання; робити посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей та інше [5].

Доцільно використовувати можливості штучного інтелекту для технологій інтерактивного навчання, кращого запам'ятовування і систематизації отриманих даних, візуалізації потрібної інформації, самоперевірки виконаних завдань та аналізу отриманої інформації, формування навичок цифрової грамотності, креативності та інноваційності мислення, вміння вирішувати конкретні завдання.

Література:

1. Сметаніна Н. В. Вища юридична освіта в Україні і європейські інтеграційні процеси: окремі питання реформування. *Інноваційні освітні технології: досвід Європейського Союзу та його впровадження в процес підготовки юристів* : науково-педагогічне стажування (м. Братислава, Словачка Республіка, 10–13 серп. 2016 р.). Братислава, 2016. С. 205–208.
2. Sopilko I., Filinovich V., Prudnykova O. V., Krupnova A., Smetanina N. Ensuring the functioning of cyberspace in Ukraine: legal and technical aspects = Garantindo o funcionamento do ciberespaço na Ucrânia: aspectos legais e técnicos = Asegurando el funcionamiento del ciberespacio en Ucrania: aspectos legales y técnicos. *Sapienza*. 2024. Vol. 5, no. 3. Art. n-r e24055. P. 1–11. DOI: <https://doi.org/10.51798/sijis.v5i3.787>
3. Усе про використання штучного інтелекту в освіті. URL: <https://osvita.ua/news/topics/91271/> (дата звернення: 17.01.2025).
4. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 18.01.2025).
5. Кодекс академічної доброчесності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/kodeks_akademichnoi%CC%88_dobrochesnosti-1.pdf (дата звернення: 19.01.2025).